

Věcná příslušnost

Možnost neodůvodňovat usnesení podle § 104a občanského soudního řádu je nutno jako výjimku vykládat restriktivně; vrchní soud tedy nemůže neodůvodnit rozhodnutí, ze kterého není vůbec zřejmé (např. již ze samotného výroku), proč určil věcnou příslušnost okresního soudu, když jsou skutková tvrzení navrhovatele podřaditelná pod hypotézu procesní normy, stanovující v rozhodném znění věcnou příslušnost krajského soudu.

(Nález Ústavního soudu sp.zn. III.ÚS 427/18, ze dne 13.3.2018)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti obchodní společnosti Flanders Real Estate, spol. s r. o., sídlem T., zastoupené Mgr. N.S., advokátkou, sídlem P., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. ledna 2018 č. j. Ncp 1167/2017-9, za účasti Vrchního soudu v Praze, jako účastníka řízení, a obchodní společnosti BPS Průmyslové Služby, s. r. o., sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 3. ledna 2018 č. j. Ncp 1167/2017-9 bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. ledna 2018 č. j. Ncp 1167/2017-9 se ruší.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), stěžovatelka žádá o zrušení v záhlaví označeného usnesení, v jehož důsledku mělo dojít k porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Stěžovatelka podala dne 25. 12. 2017 k Městskému soudu v Praze (dále jen "městský soud") návrh na vydání předběžného opatření, kterým má být vedlejší účastnici uloženo, aby se zdržela nakládání - zřizování zástavního práva k nemovitostem stěžovatelky, jež jsou součástí jejího obchodního závodu [a to z důvodu tvrzené neplatnosti zástavní smlouvy, kterou mělo být zástavní právo k předmětným nemovitostem zřízeno ve prospěch vedlejší účastnice; zástavní smlouva má být dle stěžovatelky neplatná, protože k ní neudělila předchozí souhlas valná hromada stěžovatelky, jak to požaduje § 190 odst. 2 písm. i) zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích]. Městský soud přípisem ze dne 27. 12. 2017 sdělil právní zástupkyni stěžovatelky, že spis s návrhem předběžného opatření byl odeslán Vrchnímu soudu v Praze (dále jen "vrchní soud") k rozhodnutí o věcné příslušnosti. Vrchní soud ústavní stížností napadeným usnesením rozhodl, že k projednání a rozhodnutí věci jsou věcně příslušné okresní soudy, a že proto věc bude po právní moci usnesení postoupena k dalšímu řízení Obvodnímu soudu pro Prahu 6.

II. Argumentace stěžovatelky

3. Stěžovatelka v ústavní stížnosti namítá, že věcnou příslušnost v dané věci upravuje § 9 odst. 2 písm. n) občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále jen "o. s. ř."), podle kterého krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně ve sporech z nakládání s obchodním závodem nebo jeho částí. Předmětný spor, v němž má být předběžné opatření vydáno, je přitom dle

stěžovatelky sporem z nakládání s obchodním závodem, protože je v posuzované věci věcně příslušný městský soud. Jestliže tedy vrchní soud přesto rozhodl, že k projednání věci je příslušný obvodní soud, odňal tím stěžovateli jejího zákonného soudce, čímž zasáhl do jejího ústavně zaručeného práva, přičemž rozhodl ve zcela zjevném rozporu s výslovným a jednoznačným zákonným ustanovením.

4. Nadto stěžovatelka namítá, že napadené usnesení vrchního soudu není vůbec odůvodněno. Ustanovení § 169 odst. 2 o. s. ř. sice upravuje možnost neodůvodňovat usnesení, jimiž je podle § 104a o. s. ř. rozhodováno o věcné příslušnosti, stěžovatelka ale připomíná, že podle ustálené judikatury Ústavního soudu je nutno tuto výjimku vykládat restriktivně. Podle názoru stěžovatelky přitom nelze odůvodnění nevyhotovit v situaci, kdy je předmětné usnesení ve zjevném rozporu s textem zákona a účastníci řízení, které soud k jejich vyjádření vůbec nevyzval, nemají žádnou možnost zjistit, jakými úvahami se soud při svém rozhodování řídil. Skutečnost, že vrchní soud napadeným usnesením rozhodl zcela v rozporu s § 9 odst. 2 písm. n) o. s. ř., a to bez jakéhokoliv odůvodnění, proto podle mínění stěžovatelky zakládá jeho absolutní nepřezkoumatelnost, jež vede k zásahu do jejího práva na soudní ochranu.

III. Vyjádření účastníka řízení

5. Vrchní soud, za nějž jedná v řízení o této ústavní stížnosti předseda senátu JUDr. Stanislav Bernard, ve vyjádření účastníka řízení nejprve připomněl, že § 9 odst. 2 písm. n) o. s. ř., v rozhodném znění, upravuje věcnou příslušnost krajských soudů u sporů týkajících se všech případů nakládání s obchodním závodem, a tedy - na rozdíl od předchozího znění téhož ustanovení - se již neomezuje pouze na koupi a pacht. V návaznosti na to vrchní soud vyjádřil přesvědčení, že napadeným rozhodnutím nebylo zasaženo do žádného z ústavně zaručených práv stěžovatelky, přičemž zdůraznil, že bylo rozhodnuto v souladu s § 169 odst. 2 o. s. ř., jelikož účastníky řízení nebylo podáno žádné vyjádření. Současně vrchní soud uvedl, že podrobnější vyjádření poskytnout nemůže, jelikož se předmětný procesní spis nachází u soudu první instance a ve sběrném spise vrchního soudu je založen pouze koncept a stejnopis napadeného rozhodnutí. Z uvedených důvodů považuje vrchní soud ústavní stížnost za nedůvodnou.

6. Vedlejší účastnice řízení nevyužila práva vyjádřit se k ústavní stížnosti, resp. se této možnosti konkludentně vzdala.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou (podle údajů v obchodním rejstříku jedná za stěžovatelku každý ze dvou jednatelů sám), jež byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka před jejím podáním vyčerpala veškeré zákonné procesní prostředky ochrany svých práv (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), přičemž v případě napadeného usnesení jde současně o rozhodnutí procesní povahy, u kterého není namístě požadovat pravomocné skončení řízení jako celku [v podrobnostech viz body 18. až 20. odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 6. 2010 sp. zn. I. ÚS 904/08 (N 118/57 SbNU 455)].

V. Vlastní posouzení věci

8. Ústavní soud, jemuž - jakožto soudnímu orgánu ochrany ústavnosti - přísluší zasahovat do rozhodovací činnosti obecných soudů toliko v případě porušení některého základního práva či

svobody stěžovatele [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy], dospěl v posuzované věci k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

9. Jeden za základních atributů řádného procesu (fair trial) představuje podle ustálené judikatury Ústavního soudu požadavek řádného odůvodnění rozhodnutí. Dodržování povinnosti odůvodnit rozhodnutí má zaručit transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů, vyloučit libovůli a zajistit legitimitu soudního rozhodnutí zejména v očích účastníků soudního řízení. Absence řádného odůvodnění rozhodnutí zakládá nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla též protiústavnost. Na druhou stranu jak Ústavní soud, tak Evropský soud pro lidská práva ve své praxi připouštějí, že požadavky kladené na odůvodnění se mohou lišit v závislosti na typu a povaze rozhodnutí, přičemž jsou přípustné i určité výjimky z povinnosti rozhodnutí odůvodnit [srov. náleze ze dne 3. 9. 2009 sp. zn. III. ÚS 346/09 (N 194/54 SbNU 393), a tam citovaná další rozhodnutí].

10. Mezi takové výjimky, striktně nevyžadující řádné odůvodnění, patří rozhodování vrchního soudu o věcné příslušnosti soudu v občanském soudním řízení podle § 104a o. s. ř. Podle § 169 odst. 2 o. s. ř. totiž takové usnesení o věcné příslušnosti nemusí být odůvodněno. Ústavní soud k tomu však již ve výše odkazovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 904/08 zdůraznil: "S ohledem na právě uvedený význam řádného odůvodnění soudního rozhodnutí - coby jedné z klíčových složek práva na spravedlivý proces - je však nutno dovodit, že možnost neodůvodňovat usnesení dle § 104a o. s. ř. je nutno jako výjimku interpretovat restriktivně. Jinak řečeno, fakt, že toto usnesení nemusí být v obecné rovině vždy odůvodněno, ještě neznamená, že konkrétní okolnosti případu si nebudou žádat, aby soud své rozhodnutí odůvodnil. Pod tyto okolnosti konkrétního případu lze podřadit i situaci, kdy účastníci ve svých vyjádřeních k věcné příslušnosti zaujmou stanovisko, s nímž nebude vrchní soud rozhodující o této otázce srozuměn. V takovém případě lze legitimně požadovat, aby se v odůvodnění svého usnesení s argumentací účastníků - byť stručně - vypořádal a vyložil důvody svého závěru o věcné příslušnosti." [obdobně též nálezy ze dne 2. 9. 2010 sp. zn. II. ÚS 2193/10 (N 183/58 SbNU 605), ze dne 19. 12. 2011 sp. zn. I. ÚS 59/11 (N 216/63 SbNU 479), ze dne 28. 6. 2011 sp. zn. II. ÚS 1235/11 (N 126/61 SbNU 831), ze dne 19. 12. 2011 sp. zn. I. ÚS 59/11 (N 216/63 SbNU 479), ze dne 2. 12. 2013 sp. zn. I. ÚS 3161/13 (N 207/71 SbNU 455), ze dne 4. 3. 2014 sp. zn. II. ÚS 148/13 (N 25/72 SbNU 281), ze dne 25. 3. 2014 sp. zn. II. ÚS 885/13 (N 41/72 SbNU 479), ze dne 25. 4. 2016 sp. zn. I. ÚS 41/15 (N 76/81 SbNU 305) a ze dne 13. 9. 2016 sp. zn. IV. ÚS 2499/15]. Vrchní soud tedy nemůže neodůvodnit rozhodnutí, ze kterého není vůbec zřejmé (např. již ze samotného výroku), proč určil věcnou příslušnost okresního soudu, když jsou skutková tvrzení navrhovatele podřaditelná pod hypotézu procesní normy, stanovující v rozhodném znění věcnou příslušnost krajského soudu.

11. V posuzované věci sice vydání napadeného rozhodnutí nepředcházelo nějaké stanovisko stěžovatelky, s nímž by byl právní názor vrchního soudu v rozporu, nelze však současně přehlížet následující skutečnosti: a) ani z vyjádření vrchního soudu nevyplývá, že by stěžovatelce byl k nějakému vyjádření dán prostor, a b) z poměrně stručného stěžovatelčina návrhu na vydání (nařízení) předběžného opatření jasně vyplývá, že se jím domáhá, aby se vedlejší účastníci zakázalo nakládat s nemovitostmi, jež dle tvrzení stěžovatelky tvoří její obchodní závod; z tohoto důvodu, byť v tomto ohledu ve svém návrhu nic neuvádí, ostatně stěžovatelka patrně své podání směřovala právě k městskému soudu.

12. Ústavní soud má proto za to, že i v posuzované věci nastala situace, jež vyžadovala, aby bylo napadené rozhodnutí alespoň stručně odůvodněno. Tento závěr ostatně při zpětném pohledu nepřímou potvrzuje i obsah vyjádření vrchního soudu k ústavní stížnosti, ze kterého není vůbec zřejmé, proč v dané věci nebylo namísto aplikovat § 9 odst. 2 písm. n) o. s. ř., v rozhodném znění. Nabízí se tak - hypotetická - úvaha, zda vrchní soud při svém rozhodování neaplikoval stejné zákonné opatření, ovšem ve znění účinném do 29. 9. 2017, podle kterého by bez dalších pochybností vskutku v daném případě věcná příslušnost městského soudu nebyla dána. Tuto úvahu však v řízení o ústavní

stížnosti nelze potvrdit, ani vyvrátit, a to právě proto, že napadené rozhodnutí není nijak odůvodněno.

13. Na základě shora uvedených důvodů tudíž Ústavnímu soudu nezbývá než uzavřít, že vrchní soud svým usnesením porušil stěžovatelčino základní právo na soudní ochranu, zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny, v důsledku čehož mohlo dojít taktéž k porušení jejího základního práva na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny.

14. Pro takto vyložené důvody Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a napadené usnesení vrchního soudu podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil. Ústavní soud rozhodl bez nařízení ústního jednání (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

15. Pro úplnost považuje Ústavní soud za nutné zdůraznit, že tímto nálezem nijak nepředznamenává budoucí rozhodnutí soudu o věcné příslušnosti v dané věci. Ústavní soud, též s ohledem na zásadu zdrženlivosti a minimalizace zásahů Ústavního soudu do pravomoci jiných orgánů, není oprávněn v této fázi řízení posuzovat, zda k projednání a rozhodnutí věci jsou příslušné okresní, či krajské soudy. Toto rozhodnutí musí učinit primárně vrchní soud, musí tak však učinit přezkoumatelným a všeobecně srozumitelným způsobem.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)